

6 CHÂN DUNG NHÀ TRIẾT HỌC

ANAXIMENES (ANAXIMEN) (558-525 TCN)

NGUYỄN ANH TUẤN

Anaximenes - nhà triết học Hy Lạp cổ đại xuất thân từ Milê (nửa sau thế kỷ VI TCN), là đại diện thứ ba và cũng là đại diện cuối cùng của trường phái Milê. Trong một tác phẩm duy nhất (đã bị thất lạc) ông đã phát triển quan điểm nhất nguyên về bản nguyên của vũ trụ một cách chặt chẽ, theo đó tất cả mọi sự vật đều có nguồn gốc từ không khí và đều là các biến thể được sinh ra từ không khí, bằng cách cô đặc hoặc làm loãng nó. Ông coi không khí là bản chất chung của tất cả mọi vật. Linh hồn của người cũng chỉ là không khí. Khi nào không khí loãng đi thì nó trở thành lửa, sau đó là một dạng ete, còn nếu đặc lại thì nó cấu thành gió mây, sau đó là nước, đất, đá. Những tính chất thường biến đổi khác của mọi sự vật (như nóng, lạnh) đều là kết quả của quá trình cơ bản đó. Thuyết vũ trụ của Anaximenes cho rằng do sự cô đặc không khí (một cách trực quan có thể hình dung như việc ép các sợi lông thú) mà đầu tiên là xuất hiện trái đất phẳng dẹt (tựa như cái đĩa đựng thức ăn) treo lơ lửng trong không khí như “choán hết chỗ” của nó. Sau đó, biển, mây và các sự vật khác lần lượt hình thành. Các thiên thể đều xuất hiện từ những đám hơi đất, mà khi bay lên cao và làm không khí loãng ra, mới có bản tính nóng lửa. Các vì sao bất động như những chiếc đinh bị đóng chặt vào vòm trời rắn chắc, các hành tinh khác cũng như mặt trời và mặt trăng tựa như những chiếc lá đỏ lửa trôi nổi trong không khí. Không khí “vô tận” ở Anaximenes là cội nguồn của hô hấp và sự sống, toàn bộ thế giới bị bao phủ và được neo giữ bởi không khí, tựa như thể xác được níu giữ bởi linh hồn.

Anaximenes cũng là người sử dụng rộng rãi phương pháp loại suy.

TÀI LIỆU TRÍCH DẪN

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo: *Giáo trình triết học* (Dùng trong đào tạo trình độ thạc sĩ, tiến sĩ các ngành KHXH và NV không chuyên ngành Triết học), Nxb. Đại học Sư phạm, Hà Nội, 2014.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo: *Giáo trình Triết học Mác - Lênin* (Dành cho bậc đại học hệ không chuyên lý luận chính trị), Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội, 2021.
3. Новая философская энциклопедия. В 4 томах. Изд. Мысль, Москва, 2001.

CẢM ƠN BỐ ĐÃ CHO CON THẤY CHÚNG TA NGHÈO NHƯ THẾ NÀO!

LÊ HOÀNG MINH ĐỨC (SƯU TẦM)

Một ngày nọ, người bố giàu có dẫn cậu con trai của mình thăm thú một ngôi làng. Người bố muốn cho con trai của mình thấy một người nghèo có thể nghèo đến mức nào. Họ đã dành thời gian tham quan cánh đồng của một gia đình nghèo. Sau khi trở về, người bố hỏi cậu con trai:

- Con thấy chuyến đi thế nào?

- Rất tuyệt bố ạ!

Người bố hỏi:

- Con đã thấy người nghèo sống thế nào chưa?

- Vâng con thấy rồi ạ!

- Vậy nói cho bố nghe, con học được gì từ chuyến đi này?

Cậu bé trả lời: *“Chúng ta có 1 con chó, họ có 4. Chúng ta có bể bơi, họ có những con sông. Chúng ta dùng đèn vào ban đêm, còn họ có những ngôi sao. Chúng ta có những bức tường để bảo vệ mình, họ có bạn bè. Chúng ta có TV, còn họ dành thời gian cho gia đình và họ hàng.”*

Người bố chưa nói được lời nào thì cậu bé đã nói tiếp: *“Cảm ơn bố đã cho con thấy chúng ta nghèo như thế nào!”*.

Ý nghĩa câu chuyện: Chúng ta giàu không chỉ vì có nhiều tiền. Tình yêu, lòng trắc ẩn, tình bạn, những giá trị đích thực và tình cảm gia đình mới khiến bạn là người thực sự giàu có.

